

POSTANOWIENIE

Dnia 29 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

w sprawie **M. W.**

skazanego z art. 197 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 29 września 2020 r.

wniosków obrońców skazanego o wstrzymanie wykonania

wyroku Sądu Okręgowego w Z.

z dnia 20 września 2019 r., sygn. akt VII Ka (...),

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w N.

z dnia 1 września 2016 r., sygn. akt II K (...)

p o s t a n o w i ł:

1. na podstawie art. 532 § 1 k.p.k. wstrzymać wykonanie wobec M. W. wyroku Sądu Okręgowego w Z. z dnia 20 września 2019 r., sygn. akt VII Ka (...), zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w N. z dnia 1 września 2016 r., sygn. akt II K [...];

2. na podstawie art. 532 § 2 k.p.k. w zw. z art. 266 § 1 i 2 k.p.k., art. 275 § 1 i 2 k.p.k., art. 277 § 1 k.p.k. zastosować wobec M. W. środki zapobiegawcze:

- poręczenie majątkowe w postaci pieniędzy w kwocie 300.000 (trzysta tysięcy) zł, które powinno zostać złożone przez oskarżonego lub inną osobę w terminie do dnia 13 października 2020 r.,

- dozór Policji z obowiązkiem zgłaszania się w komisariacie Policji właściwym dla miejsca zamieszkania w odstępach co dwa tygodnie,
 - zakaz opuszczania kraju połączony z zatrzymaniem paszportu;
- 3. czynności związane z wykonaniem decyzji z pkt 1. podjąć po złożeniu poręczenia majątkowego.**

UZASADNIENIE

Do Sądu Najwyższego wpłynęły kasacje trzech obrońców skazanego M. W. od wyroku Sądu Okręgowego w Z. z dnia 20 września 2019 r., sygn. akt VII Ka (...), zmieniającego wyrok (jednak nie co do orzeczenia o winie i karze) Sądu Rejonowego w N. z dnia 1 września 2016 r., sygn. akt II K (...), którym wymieniony został skazany za przestępstwo z art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., dwa przestępstwa z art. 197 § 1 k.k. i art. 199 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. oraz za przestępstwo z art. 199 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., z wymierzeniem kary łącznej 8 lat pozbawienia wolności. Osobnymi pismami obrońcy skazanego, powołując się na art. 532 § 1 k.p.k., złożyli nadto wnioski o wstrzymanie wykonania zaskarżonego orzeczenia, przy czym adw. K. S. sporządził dwa pisma – datowane 12 maja 2020 r. oraz 11 sierpnia 2020 r., z których pierwsze stosownie do treści wymienionego przepisu określił jako „Wniosek o wstrzymanie wykonania wyroku Sądu Okręgowego w Z. (...)”, zaś drugie jako „Wniosek o wstrzymanie wykonania kary”. Jeden z obrońców - adw. R. Z. dodatkowo na podstawie art. 532 § 2 k.p.k. wniósł o zastosowanie wobec skazanego M. W. zakazu opuszczania kraju połączonego z zatrzymaniem paszportu oraz poręczenia majątkowego w postaci pieniędzy w kwocie 250.000 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przyjmuje się, że instytucja wstrzymania wykonania orzeczenia, o której mowa w art. 532 § 1 k.p.k., ma wyjątkowy charakter, jako odstępstwo od zasady zawartej w art. 9 § 1 i 2 k.k.w., według której orzeczenie staje się wykonalne z chwilą uprawomocnienia. Za okoliczność przemawiającą za postąpieniem po myśli art. 532 § 1 k.p.k. uznaje się rangę zarzutów kasacyjnych (np. sygnalizujących

uchybiecie określone w art. 439 § 1 k.p.k.), które w połączeniu z realiami procesowymi sprawy pozwalają prognozować, że uwzględnienie kasacji jest w wysokim stopniu prawdopodobne. Dodatkowo należy rozważyć, czy szczególne i jednoznaczne w swej wymowie okoliczności prowadzą do wniosku, że wykonanie orzeczenia, zwłaszcza wymierzonej skazanemu kary, przed rozpoznaniem kasacji, spowoduje dla skazanego wyjątkowo dolegliwe i w zasadzie nieodwracalne skutki, a tym samym jego niezasadne pokrzywdzenie. (zob. liczne, powszechnie dostępne do wglądu orzeczenia wydawane przez Sąd Najwyższy na gruncie art. 532 § 1 k.p.k.).

Mając powyższe na uwadze należało uznać, że wnioski o wstrzymanie wykonania zaskarżonego kasacjami orzeczenia wydanego wobec M. W. , zasługują na uwzględnienie. W kasacjach obrońcy postavili szereg zarzutów rażącego naruszenia prawa procesowego, przy czym w kontekście procedowania co do wstrzymania wykonania zaskarżonego wyroku na szczególną uwagę zasługuje podniesiony w kasacjach dwóch obrońców zarzut naruszenia prawa skazanego do obrony (art. 6 i in. k.p.k.) w wyniku określonego procedowania Sądu odwoławczego. Podnoszono, że w dniu 20 września 2019 r. Sąd Okręgowy prowadził rozprawę, zamknął przewód sądowy, wysłuchał głosów obecnych stron (prokuratora, przedstawicieli oskarżycielek posiłkowych) i wydał wyrok, chociaż na tej rozprawie nie był obecny obrońca oskarżonego, który złożył prawidłowe usprawiedliwienie niestawiennictwa i wnosił o odroczenie rozprawy na nieodległy termin, tłumacząc, że „z uwagi na wagę sprawy, jej skomplikowany charakter oraz postawę oskarżonego nie ma możliwości wyznaczenia substytutu” (k. 4176). Nie był też obecny na rozprawie pozbawiony wolności ówczesnie oskarżony, który według obrońców został nieprawidłowo pouczone o terminie złożenia wniosku o sprowadzenie na rozprawę i nie mógł wypowiedzieć się w kwestii prowadzenia rozprawy pod nieobecność obrońcy.

Poprzestając obecnie na kwestii obecności na rozprawie odwoławczej obrońcy oskarżonego, i to w newralgicznym jej momencie (Sąd *ad quem* rozpoznawał sprawę na wielu terminach, począwszy od 25 kwietnia 2017 r.), trzeba uznać, że treść protokołu rozprawy (k. 4181-4184 akt sprawy) potwierdza opisany w

kasacjach sposób procedowania Sądu drugiej instancji. Sąd ten zauważył, że obrońca M.W. „korzysta aktualnie z należycie wystawionego zwolnienia lekarskiego, a jest ono spowodowane przewlekłą chorobą (...). Powyższe, w połączeniu z okolicznością, że ustawa - Prawo o adwokaturze nakłada w art. 37a na obrońcę obowiązek ustanowienia substytutu, prowadzi do wniosku, że brak podstaw do uznania, iż takowego nie mógł on ustanowić z racji złego stanu zdrowia trwającego co najmniej od lipca 2019 r.”. Wynika z tego, że Sąd przyjął do wiadomości, iż z powodu choroby obrońca rzeczywiście nie może stawić się na rozprawę w dniu 20 września 2019 r. i że niestawiennictwo należycie usprawiedliwił, zarazem przyjął, iż z jego strony nastąpiło zaniedbanie polegające na zaniechaniu ustanowienia substytutu i że to zaniedbanie pozwala uznać, iż nie ma przeszkód do prowadzenia rozprawy. W ramach polemiki z tym poglądem obrońcy, niezależnie od kwestionowania, że obrońca występujący w postępowaniu apelacyjnym dopuścił się uchybienia, wskazywali, że w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego nieprawidłowe wykonywanie przez adwokata obowiązków procesowych – jak to przyjął Sąd Okręgowy, nieustanowienie substytutu – może skutkować wystąpieniem do organów samorządu adwokackiego, natomiast nie powinno powodować ujemnych skutków dla oskarżonego, zwłaszcza w zakresie możliwości skorzystania z pomocy obrońcy. Istotnie, pogląd taki wymieniony Sąd niejednokrotnie wyrażał (zob. powołane przez obrońców wyroki: z dnia 8 marca 2007 r., V KK 200/06; z dnia 25 kwietnia 2013 r., III KK 360/12, OSNKW 2013, z. 9, poz. 78 oraz szereg innych, np.: z dnia 16 grudnia 2003 r., II KK 123/03; z dnia 7 lutego 2013 r., III KK 445/12; z dnia 30 maja 2017 r., III KK 12/17). Celowe będzie nadmienić, że oderwane od realiów tej sprawy, zatem niezrozumiałe jest stanowisko zaprezentowane w odpowiedzi na kasację przez prokuratora, który negując zarzut naruszenia prawa skazanego do obrony twierdził, że „usprawiedliwienie nieobecności na rozprawie adwokata przez innego obrońcę, obecnego na rozprawie, problemami protetycznymi nieobecnego adwokata, w żaden sposób nieudokumentowanymi stosownym zaświadczeniem lekarskim, jest zadziwiające, zwłaszcza w kontekście zarzutu kasacyjnego”. Taka sytuacja na rozpatrywanej rozprawie apelacyjnej nie miała miejsca.

Sumując, nie przesądzając treści ostatecznego rozstrzygnięcia należało przyjąć, że zachodzi wysokie prawdopodobieństwo uznania zasadności przynajmniej jednego z podniesionych w kasacjach zarzutu i tym samym wydania przez Sąd Najwyższy orzeczenia uchylającego zaskarżony wyrok Sądu odwoławczego. Przemawia to za wstrzymaniem wykonania tego wyroku, jednak wzgląd na prawidłowy tok dalszego postępowania nakazywał zastosowanie wobec skazanego przewidzianych w art. 532 § 2 k.p.k. środków zapobiegawczych, za którymi (z wyjątkiem dozoru Policji) zresztą optował jeden z obrońców. Kwotę poręczenia majątkowego określono mając na uwadze sytuację materialną skazanego, który jest człowiekiem zamożnym oraz charakter przypisanych mu czynów, znajdujący odbicie w wymierzonych surowych karach.

Z tych powodów Sąd Najwyższy orzekł, jak w części dyspozytywnej postanowienia.